

JOURNALIST VAN DE EEUW, INGEHAALD DOOR DE TIJD

Op 21 juni overleed H.J.A. Hofland. Alleen volstrekt cultureel analfabeten is dit ontgaan. Rutte, andere politici die er toe doen, de mediawereld en niet te vergeten de hele Amsterdamse grachtengordel struikelden over elkaar heen in hun uitingen van superlatieven over dit journalistieke icoon. In 1999 werd hij door medejournalisten uitgeroepen tot 'Journalist van de Eeuw'. Ook werd hij onderscheiden met de Gouden Ganzeveer (1996) en de P.C. Hooft-prijs (2011). De belangrijkste Nederlandse persprijs, De Tegel, is naar Hoflands werk vernoemd.

Henk Hofland was hoofdredacteur van het *Algemeen Handelsblad* tot aan de fusie met de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*. Die kranten gingen in 1970 samen in *NRC Handelsblad*. Hij werd daarna columnist, politiek commentator, essayist en romancier. Zijn journalistieke beschouwingen onder de titel *Tegels lichten* uit 1972 werd een klassieker, beleefde tientallen drukken en is ter gelegenheid van zijn dood opnieuw uitgegeven.

Ook als je geen fan van Hofland bent, moet je erkennen dat hij een van de meest prominente na-oorlogse journalisten was. Ogenschijnlijk moeiteloos heeft hij nauwlettend en onbegrensd nieuwsgierig, gedurende meer dan een halve eeuw de maatschappelijke toestand geobserveerd en gepeild. Daarbij heeft hij de lezer er consequent aan herinnerd dat hij in de wereld leeft, en niet in een dorp of op een eilandje. Met de inmiddels ook overleden 'instituten' Jan Blokker, Martin Bril en J.L. Heldring bepaalde hij voor velen de journalistieke norm na de oorlog.

Tot aan zijn dood op 88-jarige leeftijd had hij een indrukwekkende productie. Bij zijn leven gevraagd naar het geheim hiervan, antwoordde hij typisch Hoflanders dat 'het roken hem ontzettend goed deed en dat hij al meer dan veertig jaar ieder morgen een aspirientje nam ter bestrijding van katers'.

In de klas kunnen we zijn *Tegels lichten* uitstekend gebruiken. Het is een tijdsdocument dat gaat over de naoorlogse binnenlandse politiek, de Hofmans-affaire en de dekolonisatie van Indonesië en Nieuw-Guinea. Het bombardement op Rotter-

dam en de Koude Oorlog vormden hem. Er is geen terugblik van Hofland waarin deze onderwerpen ontbraken. Toen hij in november 2001 met een vriend de metro genomen had naar *Ground Zero*, een paar maanden na de aanslagen van 9/11, zei hij in de onderaardse gangen vlak bij het rampgebied: 'Moet je ruiken. Dit is Rotterdam, 1940.'

De meeste van zijn beschouwingen en columns leren ons de standplaatsgebondenheid van alle meningen. In zijn dwarse en polemische grondhouding deinde hij mee op de golven van de tijd. Zijn

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.

'In zijn dwarse en polemische grondhouding deinde Henk Hofland mee op de golven van de tijd'

honderden antimonarchale columns in de jaren tachtig in *HP/de Tijd* doen nu gedateerd aan, evenals zijn tirades in deze jaren tegen alle Amerikaanse presidenten.

Hoe het met de papieren krant verder moest, wist hij ook niet. 'In het midden van de woeste rivier moeten we van paard verwisselen,' sprak hij. Ach, wie is bestand tegen de tand des tijds. Ik moet denken aan een regel uit psalm 102:15, in de berijming van 1773: 'Als een kleeft zal 't al verouden; Niets kan hier zijn stand behouden; Wat uit stof is, neemt een end, Door den tijd, die alles schendt'.

In de *NRC* van 19 maart 2016 leverde Hofland nog een bijdrage aan de Onderwijs 2032-discussie. Hij voerde een pleidooi voor het onthullende detail. Een prachtige voltreffer van hem: 'Het nieuws blijft komen, maar ontsnapt aan onze aandacht. Misschien hebben we een nieuwe Isings nodig om alles weer goed te kunnen zien'. ■

